

www.mevzuattakip.com.tr

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Karşısında Mahalli İdareler Seçimlerinin Durumu

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişı yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir..

16 Nisan 2017 Anayasa Değişikliği Karşısında Mahalli İdareler Seçimlerinin Durumu

Halil Memiş

Giriş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/01/2017 tarihinde kabul edilen 6771 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun hükümleri gereğince 16 Nisan 2017 Pazar günü halkoyuna sunulmuştur. Yüksek Seçim Kurulu 663 sayılı kararı ile kesin referandum sonuçlarını 27.4.2017 tarihinde duyurarak, değişiklikler resmen yürürlüğe girmiştir. 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandum ile Anayasamızda köklü değişikliklerin bir kısmı birlikte yapılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte, bazı maddelerde yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin seçim takviminin başladığı tarihte, diğer maddelerdeki düzenlemeler ise değişikliklerin resmi gazetede yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Anayasa değişikliği ile mahalli idareleri ilgilendiren hususlardan birisi de mahalli idareler seçimlerinin Milletvekili ve Cumhurbaşkanlığı seçimi ile mahalli idareler seçimlerinin birlikte yapılması zorunluluğunun bulunup bulunmadığı hususudur.

Anayasa Değişikliği Kanunu'nun Geçici 21 inci maddesine göre, "Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi 3/11/2019 tarihinde birlikte yapılır." Bu hükme göre, iki seçim yani Milletvekili seçimi ile Cumhurbaşkanı seçimi aynı tarihte yapılacaktır.

Değişiklik yapılan Anayasa maddelerinden bir tanesi de, mahalli idareleri düzenleyen 127 nci maddedir. Söz konusu 127 nci madde:

"Mahalli idareler

Madde 127 - Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/12 md.) Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır."

Maddenin değişiklikten sonraki hali şu şekildedir:

"2. Mahalli idareler

Madde 127 – Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/12 md.) Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır."

Yeni Hukuki Durum

Anayasa'nın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrasının değişiklikten önceki hükmüne göre, "Mahallî idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahallî idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir".

Bu hüküm, ülkemizde ilk ve son kez 18 Nisan 1999 genel seçimlerinde uygulanmış, bu seçimlerde milletvekilliği genel seçimleri ile mahalli idareler genel seçimleri birlikte yapılmıştır.

Maddenin bu fıkrasında yer alan " Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara

seçimleriyle birlikte yapılır." hükmü metinden çıkarılmış ve fıkranın yeni hali " Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır.Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir." şeklini almıştır.

Peki bu değişiklik ne zaman yürürlüğe girecektir? Bu değişikliğin ne zaman yürürlüğe gireceği çok önemlidir. Zira, hem Milletvekiliği seçimleri, hem Cumhurbaşkanlığı seçimleri, hem de mahalli idareler seçimleri 2019 yılına denk gelmektedir.

Eğer bu değişiklik, hemen yürürlüğe girmeyecek ise bu durumda; mahalli idareler seçimleri ile genel seçimlerinin arasında bir yıldan az bir zaman olacağı için seçimlerin aynı tarihte, yani 3 Kasım 2019 tarihinde yapılması gerekecektir.

Peki, bu değişiklik ne zaman yürürlüğe girecektir veya yürürlüğe girmiş midir? Buna girmeden önce, 127 nci maddede kaç değişikliğin yapıldığına bakmak lazımdır. 127 inci maddede iki değişiklik yapılmıştır. Bir tanesi yukarıda belirttiğimiz üçüncü fıkrada yapılan değişikliktir. Diğer ise, maddenin son fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulunun" ibarelerinin yerine "Cumhurbaşkanının" ibaresinin getirilmesi ile gerçekleştirilen değişikliktir.

Anayasa değişikliğine ilişkin Kanunun yürürlük maddesine (18 inci madde) göre;

Bu Kanun ile Anayasanın;

a) 8, 15, 17, 19, 73, 82, 87, 88, 89, 91, 93, 96, 98, 99, 100, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113 üncü maddelerinde yapılan değişiklikler ile 114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının ilgaları yönünden, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 ve 125 inci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 127'nci maddenin son fıkrasına dair değişiklik; 131, 134, 137 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 148 inci maddenin birinci fıkrasındaki değişiklik ile altıncı fıkrasındaki "Bakanlar Kurulu üyelerini" ibaresine dair değişiklik, 150, 151, 152, 153, 155 inci maddenin ikinci fıkrası,161, 162, 163, 164, 166 nci ve 167 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile Geçici 21 inci maddenin (F) ve (G) fıkraları, birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

b) 75, 77, 101 ve 102 nci maddelerinde yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

c) Değiştirilen diğer hükümleri ile 101 inci maddesinin son fıkrasında yer alan "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişiği kesilir" ibaresinin ilgası bakımından yayımı tarihinde, yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanır."

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere; maddenin birinci fıkrasında yer alan hükümler, birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda

Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe girecektir. Bu hükümlerin içerisinde, 127 nci maddenin son fıkrasına dair değişiklik bulunmaktadır. Yani, "Bakanlar Kurulunun" ibarelerinin yerine "Cumhurbaşkanının" ibaresinin yer aldığı düzenleme. Birinci fıkrada; 127 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenleme yoktur.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan değişiklikler/düzenlemeler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin seçim takviminin başladığı tarihte yürürlüğe girecek olup, bu fıkrada sayılanlar arasında da, 127 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenleme bulunmamaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre ise değiştirilen diğer hükümleri ile 101 inci maddesinin son fıkrasında yer alan "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir" ibaresinin ilgası bakımından yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanır. 127 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenleme bu kapsamdadır.

Yani, "Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır." yönündeki düzenlemenin kaldırılmasına ilişkin değişiklik Anayasa değişikliğinin yayımlandığı tarihte yürürlüğe girmiştir.

Bunun anlamı şudur: Milletvekilliği seçimleri ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yapılacağı tarih ile Mahalli İdarelerin seçimlerinin yapılması gereken tarih olan 2019 yılının Martın son Pazar günü arasında bir yıldan az süre olup olmamasının hiçbir اهمیyeti yoktur ve seçimlerin artık hiçbir şekilde birlikte yapılma imkanı bulunmamaktadır.

Kısaca ifade etmek gerekir ki; Anayasa değişikliği ile Anayasamızın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmemiş olsaydı, mahalli idareler seçimlerinin de 3 Kasım 2019 tarihinde Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile birlikte yapılması zorunluluğu söz konusu olacaktı.

Ancak yapılan değişiklikten sonra, bu durum ortadan kalkmış ve 127 nci maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır." yönündeki hüküm dolayısıyla mahalli idareler seçimlerinin 2019 Martının son Pazar günü yapılması gerekmektedir.

Peki Mahalli idareler seçimlerinin tarihi değiştirilebilir mi? Mahalli idareler seçimlerinin değiştirilebilmesi için, buna ilişkin Anayasa değişikliğinin yapılması kaçınılmazdır. Dolayısıyla şu anki hukuki duruma göre, Mahalli İdareler seçimleri kesinlikle 2019 Martının son Pazar günü yapılması gerekmektedir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA